



(Dibuix de M. Moliné.)

Lo despertar de la matinada del Reys.



LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

CRONICA



ALUT, estimats lectors!

Aixó es lo únich, que á entrada d'any m' atreixo á desitjals'hi, ab l'esperansa de veure cumplert el méu auguri.

Perque si 'ls desitjés *salut y pessesas*, coneix que m' escidiria. ¡Pessesas avuy, quan en l'última bugada que acaba de passar la pobra Espanya, hem perdut las millors prendas! ¡Pessesas, quan ens hem quedat sense colonias, y casi sense camisa, carregats de deutes y aguantant un xafech de contribucions y tributs, que ja ni menos sabem per quin cantó girarnos!...

Tinguém en compte que aquell programa de qu' Espanya no 's rendiria fins á perdre l'últim home y la darrera pesseta s' ha realisat á mitjas. D' homes encare 'n quedan alguns, bastants: en Sagasta, en Moret, etc., etc.; casi tots els que 'ns han conduhit á la ruina... En cambi, de pessesas no se 'n veu ni una per remey.

Aixís, donchs, no siguém ambiciosos: contemtenos ab la salut qu' es, després de tot, el millor patrimoni del ser humá... procurém conservar-la á tota costa... y per lo que puga convenir dediquémnos á la gimnástica. Un pit ben ample y uns brassos ben forts, en certs moments, son de una gran utilitat.

Y prou: que no vull comensar l'any fent política, may siga sino per alló que diuen que lo que 's fá el día que comensa se segueix fent fins que s' acaba. Pretereixo evocar l'esperit de 'n Carlos Altadill, per recordar-li que l'any 99 ha principiát en día de festa. ¿Qué hem de fer, donchs, mentres l'any duri?

—Lo que feya jo tots els dias festius—sento que 'm respon.

—¿Qué feyas?—li pregunto.

—Ja no te'n recordas? Me llevava mes dematí perque la festa 'm semblés més llarga.

La vida té 'ls seus dramas... y uns dramas per cert ben emocionats, sobre tot quan arriba 'l desenllás.

Devegadas, no obstant, comensan exteriorisantse en forma de comedia ó de sainete. Riuen els que s' escaunen á presenciari las primeras escenas, y riu el públich en general al llegir en la crónica diaria dels periódichs, la relació dels cómichs epissodis.

¿Se recordan de aquella matinada de un dels darrers dias del passat mes de juliol, que tan bell xivarri va armarse en l'habitació de una casa de la Rambla de Catalunya? Xiscladissa de donas, crits de assistencia, reunió pressurosa de serenos, vigilants y guardias municipals; aparició de vehíns, congregació de matiners y de noctámbuls atrets per l'escándol... y al cap de vall, casi res. Un jove, atortolat, sorprés dintre de l'habitació, en calsetets y descals, mostrant unas claus y un retrato de dona.

Un militar, vehí de la mateixa escala, quan hi havia qui pensava que aquell individu podia ser un

lladre, doná la solució de l' enigma, dihent:

—Hola jove! Ara sí que 'l casarém.

Y dirigintse als agents de l' autoritat y á la massa de curiosos, afegi:

—No es res, senyors: qüestió de faldillas.

Tothom va posarse á riure. Y en veritat que 'l cas no era per menos. Aquell jove descals y en calsetets, sorprés de nit en la casa del seu adorat torment, ahont havia entrat ab consentiment de la noya, mal que sigués á despit de la familia d' ella, era, realment, el protagonista de una comedia que com totas las comedias lógicament havia de acabar en boda.

En cassos de amor contrariat, un cop de atreviment seguit de un escándol públich, sol ser la barrinada que tritura els últims obstacles interposats en lo camí de la rectoria.

Aixís donchs, el militar parlá com home molt expert en trifulcas amorosas, quan va exclamar:

—Hola jove! Ara sí que 'l casarém.

El veyá havent assaltat valerosament l' última trinxera, y 'l condecorava á la vista del públich ab la creu del matrimoni.

Si davant dels fets de la vida real fos costúm aplaudir com al teatro, estich segur que 'ls que presenciaren la escena de aquella matinada, haurían romput en un aplauso formidable.

Pero avuy potser se 'n arrepentirían.

Vagin á saber com, en l' espay de cinch mesos justos, la comedia ha pogut transformarse en drama.

A Barcelona no 's parla aquests dias de altra cosa: de la pobra noya qu' en companyia de la seva mare y un' altra senyora transitava l' altre vespre pel carrer de Valencia, del jove que plantántseli al davant, y dihent:—Ja no puch mes!—li clava dos tiros y la deixa extesa al mitj del carrer.

Ella era la mateixa que á últims de juliol, li franquejava l' entrada del seu domicili, y ell el mateix jove que sigué sorprés descals y en calsetets. Ara ja no ensenyava com llavoras las claus y 'l retrato, pretenent disculparse. En lloch de claus empunyava un' arma de foch, y en substitució del retrato, contemplava davant seu l' original desplomantse, mentres, arrastrat per la desesperació tractava de dirigir contra sí mateix l' arma homicida. Un cotxeró ho impedi, com ho hauría impedit qualsevol altre que hi hagués arribat á temps, inclús aquell militar de la matinada de juliol que li prometia 'l casori.

De manera que sense la intervenció del home de la tralla, en lloch de la boda anunciada pel militar, hauríam tingut un doble enterro, quedant l' assumpto definitivament liquidat.

Ara no: ella, la infelís, al cementiri, entre 'l dolor dels seus, qui sab si entre la desesperació de algú que volent fer la seva felicitat s' oposava á que seguís las inclinacions del seu cor enamorat y procurava desviar-la del seu engegament. Y ell, en cambi, detingut, en mans de la justicia, mans dures y exercitadas en exprémer la conciencia dels delinqüents, fins arrancals'hi no sols una confessió, sino 'ls móvils mes recóndits dels seus actes.

Sembla á primera vista monstruos que un home

ESPERANTLOS



enamorat atenti á la vida del ser á qui idolatra. Pero el cor humá es un abisme de misteris.

El matador de la pobra noya explicarà, si pot, l' impuls que va arrastrarlo al salvatge homicidi. Y 'l tribunal popular, qu' es qui ha de jutjarlo

apreciará 'l valor de las sévas explicacions, de las sévas disculpas—si es que 'n dona alguna un home que al consumir l' atentat, tractava de suicidarse.—

No obstant, s' ha de tenir en compte que 'l temps es un refredador efícas de passions bullentas, y un fabricant de arrepeniments tardans y un conceller que s' apoya ab egoisme en los impulsos naturals de la conservació de l' existencia. L' alta tensió dramática ab el temps s' afluixa, y llavors es quan se procura á tota costa salvar una cosa tan miserable com es la vida, tacada ab la sanch de una víctima innocent sacrificada al furor dels zelos, del despit ó del orgull.

La mort de D. César Hermosa ha fet revivre 'l recort del séu talent y del seu ingeni, en la Sala de lo criminal de la nostra Audiencia.

L' estrado del tribunal eran las taulas de aquell artista de la justicia, menut de cos, fins casi raquílich, de nas aflat, sustentácul de uns lentes ab montura d' or á través dels quals passava sa mirada escrutadora. Sa paraula fácil y rica en agudesas era 'l terror dels criminals...

y algunas vegadas arribava á destarotar als advocats encarregats de las defensas. En lo discurs-resum que precedeix al veredict de los jurats, solía mostrarse apasionat, implacable. Algunas vegadas, casi siempre, s' escedía als

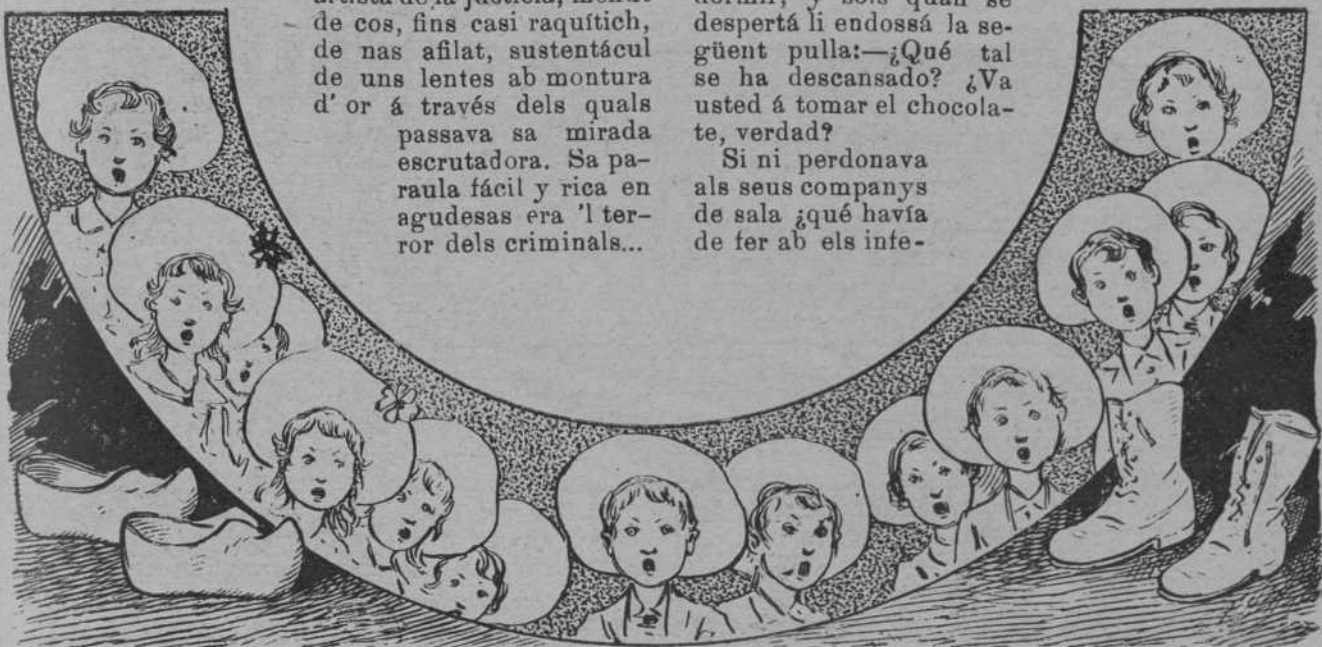
informes de la mateixa acusació, confiada al ministeri públich.

Confesso, lealmente, que no en tots los cassos resultava simpática aquella intervenció, que la ley disposa que siga completament imparcial. Pero 'l Sr. Hermosa no hi podía fer més.

De aixó vaig persuadir-me'n en certa ocasió que 'm va tocar exercir de jurat. Era un xafogós día de juny: per la claraboya que dona llum á la sala entrava un ressol, que convidava á fer la mitj-diada. Un dels tres *señores del margen*, al costat del qual me tocá seure, va comensar á pesar figas. Tot seguit el cotze nerviós del Sr. Hermosa, que presidía, va despertar-lo. Un altre s' hauría contentat ab aixó sols, pero ell va preguntar-li á mitja veu:—Quiere usted una manta?

Al poch rato 'l magistrat tornava á ensopirse y á moure 'l cap: lo Sr. Hermosa se 'l mirá, pero no li digué res mes: el deixá dormir, y sols quan se despertá li endossá la següent pulla:—¿Qué tal se ha descansado? ¿Va usted á tomar el chocolate, verdad?

Si ni perdonava als seus companys de sala ¿qué havia de fer ab els infe-



—Tres horas de centinella y res, no se 'ls veu ni 'l nas:

si no fos per las jogunias, no 'ls esperaríam pas.

(Dibuix de R. Miró).

lissos assegurats en la banqueta dels acusats?
Lo que deyam: no hi podia fer mes.

P. DEL O.

CAP D' ANY

Ab quin goig arribant aquesta diada
per nostres avis era celebrada
la festa de cap d' any.
Mes enguany com llavors no es tot dolura:
cap d' any ja no es *cap d' any*; per desventura
ara hem de dir *molt dany*.

J. STARAMSA.

LA VIGILIA DELS REYS

Las cartas sense *hatxes*, ni comas, ni sintaxis,
pero saturadas del aroma infantil, que val mes que
tota la retórica, están fent lo seu curs.

Las sabatas, sabatetas y sabatillas esperan ama-
nidas l' hora de sortir al balcó.

Los petits cors baten ab tota la impetuositat de
la ignocencia.

Y mentres los Reys, cabalcant en los geperuts
camells y seguits de la rèqua de caballs que portan
las caixas, van acostantse á la ciutat, heus aquí lo
que 'ls petits y 'ls grans están dihentse:

Una «nena» de vint anys:

—Cada edat té las sevas joguinas, los seus desit-
jos, las sevas aspiracions ...

¿Per qué, si quan era menuda demanava una nina
y me la portavan, no haig de poguer demanar ara
lo que vull?

¡Ab quíñas lletras mes claras posaría en la *carta*:
«Senyors Reys, portéume un promés, portéume un
homel!»

Un baylet de bona fé:

—Cada vegada que parlo dels Reys, observo que
'l papa fa una mica de rialleta.

¡Ja ho crech! Es clar que se 'n burla. Com que á
n' ell no li portan res ...

El dia que no 'm duguin res á mí, també me 'n
riuré jo.

Un nen guerrero:

—Hi demanat un sabre, una escopeta, una pisto-
la, un casco ...
Y una barra de turrons.

Un fabricant de quincalla:

—Es el gran día: com los divendres de Quaresma
pels peixaters, com Nadal pels gallinayres.

Aquests días tot se despatxa. Juguets defectuo-
sos, objectes mal acabats, caballs sense quía, ninas
desgarbadas, carros que no rodan, aucells que no
cantan, trompetas que no sonan, pistolas que no
tiran ...

Si á riu revolt ganancia de pescadors, d' uns reys
alborotats ¿qui n' ha de beneficiar sino nosaltres?

Un pare que «ho pot fer»:

—L' excusa son els petits, pero 'ls verdaders fa-
vorescuts som els grans.

¿Qué compón la seva alegría comparada ab la que
nosaltres sentim?

Ben reflexionat, l' esplendides del día dels Reys
no es un acte de generositat ni una nota de cari-
nyo: es senzillament un rasgo d' egoisme.

Doném la corda... pel gust de sentir la música.

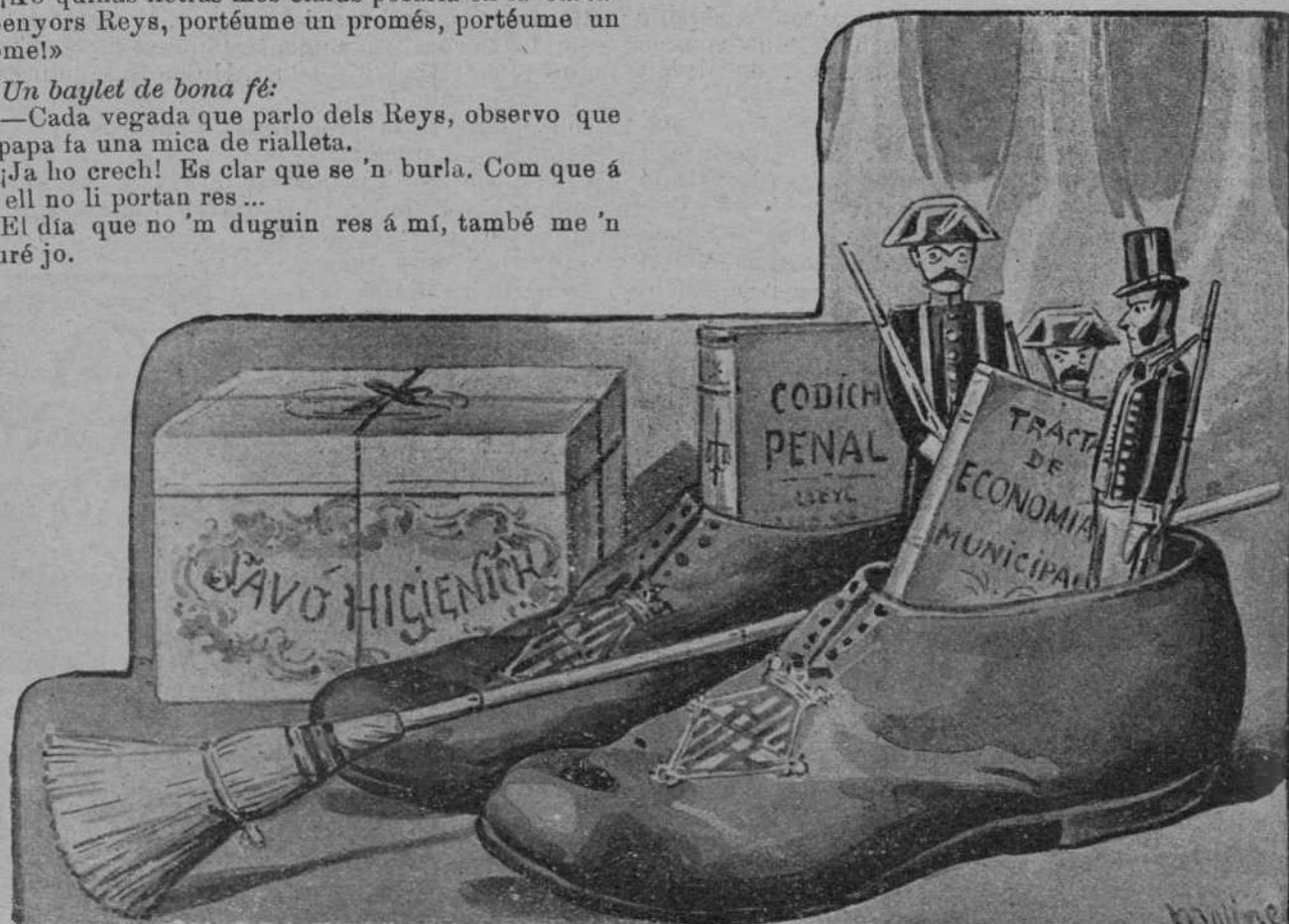
Un nen rich:

—¡Qu' es extrany que al nen del quint pis li por-
tin sempre aquelles cosas tan magres!

Un nen pobre:

—¿Qué ho deu fer que al nen del primer pis li
duhen sempre aquelles joguinas tan hermosas?

LO QUE PORTARÁN AL ALCALDE



Potsé ab aquesta *indirecta*
la cosa anirá més recta.

VETLLAS D' HIVERN



Lo casino dels vells.

(Quadro de Lluís Graner.)

Un porter:

—Ara un noy me preguntava si jo hi vist els tres reys.

¡Vaya si 'ls he vist!—li he respost.—De carn y ossos.

L' un era un home sapat, ben plantat, simpàtic....

L' altre duya patillas.

L' altre era una criatura quan lo vaig veure.

—¿Cóm se deyan?—m' ha tornat á preguntar.

—Mira: Amadeo, Alfonso XII y Alfonso XIII.

Un pare que no vol soroll:

—Ara al nano se li ha ocorregut demanar un timbal....

Ja m' agradaria donarli aquest gust; pero....

Lo mal es que quan el tindrà.... voldrà tocarlo.

Si 'm prometia que no l' ha de fer servir may, encare!

Una nena ben criada:

—Jo hi demanat una cuyna, una escobreta y un bressol.

Una completament al revés:

—Jo una sombrilla, un vano y una borla per posarme polvos.

Un home d' ordre:

—Diguin lo que vulguin, aquesta solemnitat no va may en decadencia.

No hi ha ningú que avuy pensi en res mes: es un eco general:—¡Els reys, els reys, els reys!

Un observador:

—Y 's comprén perfectament. ¡Mentres donguin!

Un pare práctic:

—¿Qu' es lo que 'l nen necessita, ara com ara?

¿Una cartera, un atlas, un estuig de compassos y un cinturón?

Está bé: á matar una pila de pardals d' un tiro. Los reys li portarán aquest any un cinturón, un estuig, un atlas y una cartera.

Entre nens de pochs anys:

—Aquesta vegada no mes deurém tenirne dos de reys.

—¿Dos!

—Sí; 'l negre no deurá gosar á presentarse.

—¿Per qué?

—Com que diu que ara blanchs y negres estém renyits!....

Un ministre d' Hisenda:

—¡Quánta joguina!.... ¡Dona gust de veure!.... ¡Calla, una idea preciosa!.... ¿Sabéu que un sello de guerra á cada objecte, donaría un ingrés colossal?....

L' any que vé ho poso en práctica.

A. MARCH.

A UNA «NENA» QUE JO SÉ



—¡Hola! ¿Vé á veure l pessebre?



—Entri aquí, senyó Benet.



—Repari aquellas montanyas.



—Fixis ab aquell riuhet.



—Guayti á dins d' aquesta gruta.



—Vaja, bona nit, barret.

No posis la sabateta
com altre temps al balcó,
que la teva hipocresia
ja es domini de tothom
y ets massa gran per fer creure
lo que sentir ja no pots.
No escriguis als *Reys* mes cartas
demanantlosi *bonbons*,
ni *bebés*, ni altres romansos,
perque ells ja saben bé prou
qu' has crescut en picardia
y que tú no estás per xó,
que 'ls dius que vols *sucrecandi*,
quan, á parlar de tot cor,
la teva lleminadura
es una sed de petons
y un desitj de ardents caricias
d' un home robust y fort;

que 'ls suplicas que t' envihin
una capseta d' olors
d' *apoponax* y *mil-flors*,
quan en vritat lo que vols
es aspirá essencia mascle
frech á frech del mateix cos;
que 'ls hi demanas un llibre
de quèntos ó de cansons
y t' estás morint de ganas
de llegi á n' en Paul de Kock;
que lo que tú necessitas
y pendrias de bon goig,
no es una nina automática
sino un *ninot* de debó....
ab unas barbas mes grossas
qu' un cabo de gastadors.

ALTER EGO.

ANY NOU

Es á dir, any nou.... Mes que *any nou*, podriam dirne *any dels nous*.
Tres n' hi ha nada menos entre sas xifras.

—Tres?

—Sí senyors, tres. O sino, apliquinli 'l mateix procediment que ha
servit per analizar lo famós 52,761 de la passada rifa de Nadal, y se 'n
convencerán desseguida. Si aquest número té, segons diuen, tant mérit
perque 5 y 2 fan 7, y 1 y 6 fan 7 y ab lo 7 del mitj suman tres sets qu'
enamoran, l' any actual té tres nous sense haver d' acudir á tantas tra-
ficas.

1899.... 1 y 8, 9.... y un nou y un altre nou ¿se necessita alguna cosa
mes per demostrar que l' any que acabem d' escrostonar té 'l dret indis-
cutible de titularse l' any *dels tres nous*?

Y com si tres no bastessin, observin, ab una mica de bona voluntat,
quín altre floret de nous va resultantnos.

Hem dit tres nous. 3 per 9, 27. Sumin aquestas dugas xifras: 2 y 7, 9:
un altre nou. Agafin els dos nous últims: 9 y 9, 18. Ajuntin á aquest 18
la primera xifra del any, y.... 18 y 1, 19: un altre nou.

Dirán potser que tot aixó son vuyts y nous y romansos sense trascen-
dencia, pero quan l' exemple dels tres sets de la grossa de Madrit es tan
fresch, sería temeritat insigne burlarse massa obertament d' aquestas
cosas.

Si 'ls sets, segons els cabalistas, portan infaliblement fortuna, els nous
¿qué 'ns portarán?

Novedats, no es fácil. Com si l' any al fer la seva aparició en la escena
ja volgués indicarnos que «aquí no ha passat res,» comensa á reynar en
diumenje, es á dir en día de festa.

Ja sé que per cap d' any sempre ho es; pero quan el día á mes de ser
festa es diumenje la cosa adquireix doble solemnitat y 'ls que cobran al
dissapte tenen mes medi de celebrarla.

L' any 1899, donchs, comensa en diumenje y per arreglarho millor,
acaba de la mateixa manera....

La indirecta no pot ser mes transparent.

—Amichs meus—ens diu l' any:—alló de que tots els extrems son do-
lents, no es veritat: jo us ho demostro ab los meus. Extrem superior, pri-
mer de janer: un diumenje. Extrem inferior, darrer de Desembre: un altre
diumenje. ¿Podíau desitjar extrems millors?

De guiarnos per aquestes síntomas, tot alló de la vida nova y de la re-
generació ho haurém de deixar per l' any 1900, que será any de zeros y
cosas inesperadas.

Aquest, tot had' anar de la mateixa manera. Hem comensat fent festa,
acabarém fent festa, y naturalment, d' un any situat entre festas, ¿hi ha
dret á esperarne res de profit?

¡Vida nova!.... Ara desseguida! Diumenje hi va haver toros, partit al
Frontón, plé á las academias de billar, lluhidíssima concurrencia á las
missas de dotze; diumenje vaig veure corre bicicletas, crugar cotxes,
arrastrar hermosos vestits de seda.... y municipals empaytant á infelissos
nens de set anys, descalsos, bruts y sense camisa.

¡Vida nova!.... L' any dels tres nous no está per aixó. Ben clar ho ha
manifestat al presentarse.

LOS REYS D' AQUEST ANY



No passarà res. Transcorrerán los sis primers mesos en mitj d' una calma encantadora. Després, vindrà 'l Juliol, l' entrada del any económic, y se 'ns augmentarán las contribucions....

L' any nou.... l' any nou....
 ¡Embustero!
 ¿Novedats ell?
 ¡A no ser que acabi per deixarnos com nous á tots nosaltres!

MATIAS BONAFR.

ELS REYS

M' han contat que aqueixa nit quan eran més de las dotze, de ta casa han vist eixir recelosament un home

ab lo barret enfonsat y abrigat fins á la boca, no de! tot desconegut dels que l' han vist á tal hora, puig molt bé han assegurat y d aixó 'n crech bona cosa, que dessota aquell barret.... hi a magava la corona.

Deu méu y quin xafardeig las comares maliciosas per las tendas y portals sempre ab la rialla irónica!

Jo, en honor á la vritat, clarament confesso, noya, que no veig en aquest cas l' enredo qu' ellas hi troban; puig la malicia 'ls sobrehix é indiscretament discorren.

Jo crech qu' ha sigut un rey que per jugarte una broma, en ta cambra haurá pujat en 'quella hora silenciosa seguríssim de trobart' dormideta.... y tota sola; y quan á pleret t' haurá contemplat molt bella estona, satisfet y plé de goig deixat haurá en la consola

un parell.... d' objectes d' art disposats en certa forma.... com regalo á ton marit per complascent ab sa esposa, y fugint despres d' aixó recelós á marxas dobles.

Vet'aquí, donchs, lo que veig en aqueix enredo, noya, per mes que persin distint incréduls y maliciosas.... Mes ara aquí entre tots dos y deixant apart la broma: no 't sembla á tú, com á mí, ¡que 'ls reys tenen unas cosas!

ESCOLAR.

CORRESPONDENCIA EXTRANGERA

—Com? una carta á la butxaca de l' Enrich?—

Veyám. «Paris 2 de Janer 1899. Amich Enrich: Després de molts treballs deguts á las exigencias que 'm presentavas, he complert lo teu encárrech. Es rossa com un fil d' or, tal com la desitjas; dos galts com dos poms de flors, y unas formas... hasta allá. En fi, una verdadera parisién; crech que quedarás satisfet de la meva inter-

venció en l' assumpto, donchs
 •sápigas que hi estat tentat
 •de quedármela jo y dexarte á
 •tu ab un pam de nás; per-
 •que cregas que val la pena.
 •Dels gastos, ja 'n parlarém.
 •Seguint las tevas indicacions
 •y á fi de que la teva senyora
 •no s' enteri d' aquesta bro-
 •ma, la he dirigida al teu des-
 •paig y suposo qu' á horas d'
 •ara ja deus tenir á aquesta
 •bona senyora á n' el teu po-
 •der. Adeu y que li fassis bo-
 •na vida. Ton bon amich:

PACO.

¡Aquesta carta! si; no hi ha dupte; m' enganya. ¡Per fi s' ha descubert lo que jo sospitava! ¡que 'n soch de desgraciada!!! Jo 'm moriré! Ell: l' Enrich en brassos d' un altra dona? ¡Deu me dongui forsas pera fingir al seu davant!



(Dibuix de J. Lluís Pellicer.)

¡Fan el viatge en velocípedo?
 ¡Quín sintoma més amarch!
 ¡Veyám si, anant tant depressa
 passarán de llarch!

ART



J Blanco Coris

—Vaig á fer-te un retrato tan ben fet... que no semblarás tu mateixa.

D' AVUY

LLETRAS



(Dibuixos de J. Blanco Corvis.)

—Si senyora, la lliçó la sé; lo que hi há... que no me 'n recordo.

temporada de primavera, en la qual podrà renovar las delicias de l'obra de 'n Paccini, tal com ell sab interpretar-la.

Saludém avants que tot al mestre Mertens, vingut de Brusselas pera posar en escena *La Valkiria*.

Dissapte vá donar á conèixer lo que val y 'l domini absolut que té de la música wagneriana, dirigint la representació de *Lohengrin*, de una manera tan seria, tan conciensuda y al mateix temps tan desprovehida d' efectismes, que 's vá guanyar desde 'l primer moment el respecte y á continuació l' aplauso entussiasta dels filarmónichs en general y ab preferència 'l dels inteligents.

Lohengrin que casi havia caygut en las representacions anteriors, alcansá las proporcions de un éxit. Y aixó que dels cantants únicament fou canbiat el barítono, fent sa primera aparició en lo paper de *Telramondo* en Guaccarini, qu' es ben bé de la pasta dels bons artistes, per lo bé qu' está en escena y per son exquisit frasseig.

Una vegada mes pogué apreciar-se dissapte que l' éxit de certas batallas musicals, sobre tot en obras del repertori wagneriá, se deu en gran part al acert del director de orquesta.

ROMEA

Ab una obreta que porta 'l títol de *Lo restaurant de 'n Badó* 'l jove D. Jacinto Capella s' ha donat á conèixer com autor de un sainete de bona lley, ab acció moguda, tipos ben dibuixats y diálech graciós.

No abunda gayre en lo repertori catalá aquesta mena de produccions eminentment populars, y la franca acullida que 'l públich vá dispensarli, rihent sempre de gust, y 'ls aplausos ab que vá acullirla, han de animar al Sr. Capella á prosseguir fins á pendre possessió del lloch que té reservat entre nostres autors cómichs. Son primer ensaig fá concebir una idea ventatjosa de las escelents condicions que l' adornan.

**

En la funció donada en honor del Sr. Rovira y Serra, autor del drama *La Mel*, s' estrená un quadro dramátich original d' ell també y titulat: *De retorn.*

Lo protagonista es un infelís repatriat. L'obra está escrita en vers y abunda en tochs bén sentits

y en hermosos pen-saments.

CATALUNYA

Casi cada any, la funció de ignocents en aquest teatro deixa subsistent una obra que alcanza després un

—Conque, rossa, eh?
—No t' entench!
—Te 'n fan grans elogis; una verdadera parisién...
—Si no t' esplicas mes clar... no com-prench...
—Suposo que ja deus haver rebut la visita d' aquesta bona senyora al teu despaig...
—¡Ara ho veig! las donas sou molt curiosas. M' has regirat las butxacas, has trobat una carta y...
—Y... ho sé tot.
—Donchs cállat' ho. Sobretot que ningú se 'n enteri; no ho diguis á la mamá y molt menos á la Julieta.
—No tingas por: sabré dissimular. (Apart) ¡Quin cinisme! callaré fins...
—Fins demá; ¡avuy ja som la vigilia!
—De qué?
—Dels Reys y tindria molt poca gracia que la Julieta sapigués que li han de portá una nina.
—¡¡Abrassam!!

Q. MALLEU.

TEATROS

PRINCIPAL

Lo joch, arreglo de una producció no sabém si novelesca ó teatral de Dumas pare, fet pel Sr. Ayné y Rabell, resulta una obra del antich régimen, á jutjar per sos convencionalismes y efectes melodramátichs.

Per mes pena camina ab una lentitut desesperadora, per un erm desolat, en lo qual l' ingeni no hi ha fet brotar una sola flor. Los personatjes careixen de flexibilitat y de calor vital: en cambi enrahonan molt y alguns ho fan en un tó excessivament declamatori.

De manera que bé pot afirmarse que *Lo Joch* «es joch de pocas taulas.» Aixis dona dret á dirho la falta de vigor dramátich y d' experiència escénica que s' hi observa.

LICEO

En *Bonci* vá despedirse del públich, emportantse'n una de aquellas ovacions que deixan recort fondo en la vida de un artista.

En *I pescatori di perle*, y sobre tot en l' aria de la *Favorita*, la cansó del *Rigoleto* y 'l racont de la *Bohème* promogué 'l jove tenor tempestats de aquell entusiasme que 's desborda, quan el públich experimenta 'ls deliquis de una fruició incomparable.

Vagi 'l festejat artista á cumplir els compromisos que té contrets ab las empresas dels teatros de Italia, y sápigá que aquí se l' espera ab gust pera la próxima



¡A FER COMPRAS!



L' obrè, 'l senyor, la tía bondadosa....
Es un deber difícil d' eludir
¿Qui es el qu' en semblant dia
no te alguna sabata per omplir?

bon número de representacions. Aquest any li ha correspost aquest privilegi a *El Portafolio de Eldorado*, revista de actualitat

No desmenteix en ella 'l Sr. Molas y Casas el seu ingeni. Sa condició d' empresari no ha dormit en ell sas qualitats d' autor.

La revista es genuinament barcelonina; té un pensament que li dona unitat y ofereix al mateix temps una varietat de quadros, molt ben presentats y graciosissims que provoquen continuament l' hilaritat del públich. Y aixó que 'l Sr. Molas te bon cuidado de ferlos passar per la censura previa de Marte, autoritat militar del Olimpo.

Lo mes important que ha succehit a Barcelona en l' any que acaba de transcorre vá apareixent, sense produhir el menor cansament, en una forma animada y teatral. Los quadros mes aplaudits son els titulats: «Huelga del gas», «T. B. F.», «Fuera los postes» y «¡Vaya un patriotismo!»

Lo mestre Cotó ha surgit ab molta trassa alguns trossos de música y l' escenógrafo Urgellés ha pintat alguns telóns cómichs de bon efecte.

Y no hi ha que dir si s' hi lluheixen els principals actors de la Companyia, representant un' obra del amo de la casa.

EN LOS DEMES TEATROS

A Novedats avuy havia d' estrenarse la nova producció de 'n Pau Parellada: «*El filósofo de Cuenca*», que, segóns noticias ha alcansat recentment a Madrid, en gran éxit de riallas.

* * * Al *Granvia* anuncian lo próxim extreno de dos obras tituladas *Maniobras militares* y *El espejo del alma*. Aquesta es l' última que ha escrit el popular autor Ramos Carrión.

N. N. N.

Al primer raig del sol
mon fill s' ha despertat,
y saltant del llitet ab alegria,
á n' el nostre ha pujat;
m' ha dat á mi un petó
y á sa mare ha cridat fentli caricias.
—¿Que ja han vingut els reys?
—Si fill—he contestat—
ja m' ha semblat sentirlos que passavan.—
Sa mare l' ha abrigat
s' ha mitj vestit, contenta, en un moment
y ha sortit al balcó ab son fill de l' ánima.
Llavors ha anat entrant
un per un els juguets
deixantlos escampats sobre l' alfombra,
y ab sos negres ullets
content els ha mirat
y somreya y cantava tot á l' hora.

Per Déu, may li diguéu
al fill del meu amor
que los Reys son els pares....
Que guardi la ilusió en son tendre cor
mentres pugui ¡pobret!....
la ilusió té un valor incomparable.

SURISENTI.

CAP D' ANY

¡Cap d' any! Sempre en aquest dia
tinch de passá algún afany.
No més que per 'xó voldria
que no s' acabés may l' any.
Tantost el dia comenso,
tremolo, no sé 'l que fer,
se 'm posa 'l cor trist y penso:
¿Qué 't durá l' hu de Janer?
Lo que 'm sol du bé ho sé massa
guardantne d' ell trist recort.
No es nuvolada que passa:
per mi es sempre xáfech fort.
Pensanthi 'l cap se 'm destrossa,
perque ben mirat, es prou,

DESESPERO



(Dibuix de Mariano Foix.)

—¡Pobre gatet!... ¡No tenir sabates per posar al balcó!...

que la desgracia més grossa
'm vinga al primer d'any nou.

S'ensopegava en tal diada
també quan me vaig casar.
¡Que Deu l'haja perdonada!
¡Prou vaig ben ensopegar!

Vam volgué probá un negoci
ab un que jo 'l creya hoirat,
y al primer d'any 'l meu soci
se 'n va y 'm deixá pelat.

Del poch que 'm va quedá en caixa
vaig volgué comprar papers,
donchs ve'l primer d'any, fan baixa,
y ja no han pujat may més,

¿Ne volen prompte una proba
de la pega que 'm segueix?
Donchs any nou desgracia nova:
es fresca, d'ara mateix.

Va quedá al morir ma esposa
del matrimoni un sol fruit.
Una noya carinyosa,
guapa y passant dels divuyt.

Ja en aquesta edat perilla
qu'algú l'hi trastorni 'l cor,
pero jo sols vey a ma filla
un angelet de candor.

No fa molt temps vaig trobarla
passejant ab un gomós,
y com es just, vaig reptarla
creyent ja tot perill fós.

Ella no va pas respondre
ni un mot durant lo sermó,
pero tampoch se va fóndre
lo perill, com creya jo.

Avuy per sé 'l fatal dia
l'hi he dit qu'aquest dematí
jo á l'iglesia passaria
resant per ella y per mí.

Pregant per nostra fortuna
ja era á l'iglesia á las sis,
y al torná á casa á la una
obro y trobo sol el pis.

M'he quedat sense paraula
al observar de moment
un paper damunt la taula
que conté l'escrit següent:

«Pare, vosté s'oposava
á que ab l'Enrich me casés,
sens ell la pena 'm matava,
soch d'ell ja y de ningú més.

Pensi si es que se sulfura
quan llegeixi aquestos mots
que 'l meu mal ja no té cura,
per noya ja he fet á tots.

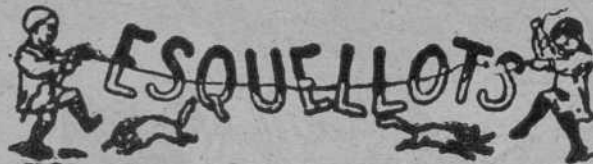
No obstant, si vosté 'm perdona
junts aquí ab l'Enrich vindrém,
si 'l dot y 'l permís me dona
quan li sembli ens casarém.

Creyent que ho pendrá ab paciència
se despedeix de vosté
la seva filla, Ignocencia.
Barcelona hu de Jané.»

.....

Ja que un vel tinch de tirarhi
no aumentin el meu disgust.
Si hi fan algún comentari
contin si pot sé 'l més just.

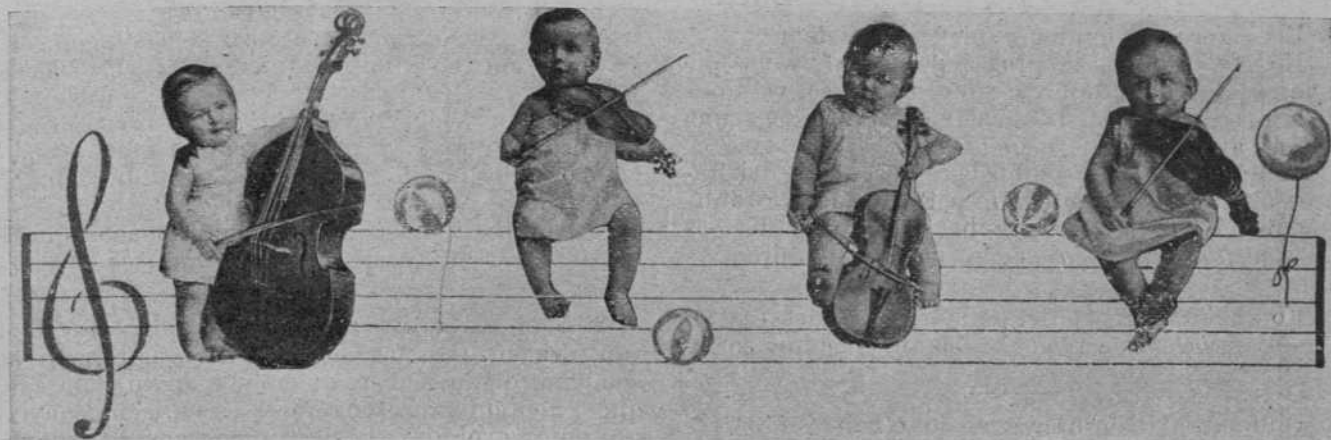
MARTÍ REVOLTÓS.



D. Manuel Girona no está per brochs, ni per reivindicacions catalanistas. Aixís ho manifesta sense embuts en una *interview* publicada en la *Opinió de Catalunya*.

Lo mes notable de las sevas declaraciones,

MUSICA INFANTIL



—¿Qué 'ns portarán aquets Reys que ara venen?
¿Qué 'ns portarán aquets Reys que vindrán?

Si 'ns volen dur tot quant deya la carta,
nostres balcons de juguets s' ompliran.

es lo que clar consigna
al arribar al fí,
á títul de virolla
d' arquet de violí.

Escoltemlo.

Després de expressar lo temor de que ficantnos en aventuras podríam perdre lo que portém conseguit, diu:

«Recordemos la frase de Sócrates:—En caso de duda, abstente.

»Y un epitafio inscrito en una lápida de nuestro cementerio:—*Estava bó; per estar milló, aquí so jo.*»

¿No es veritat qu' es admirable l' erudició de don Manuel? Ell ho domina tot, desde l' edat d' or de la filosofia grega, hasta l' edat de pedra márbre del nostre cementiri.

Crech que 'l catalá epitafi que cita ab tanta oportunitat, farà reflexionar á mes de un catalanista.

«*Estava bó....*»

Y era bo.

Qualsevol diria que la grossa de Madrit ha emprés resoltament el camí de las barberías.

La de Nadal la va treure un barber manresá.

La de Cap-d' any, segons se assegura l' ha tret un barber del carrer Major de Gracia.

L' un y l' altre l' han repartida entre 'ls seus parroquians.

Vels'hi aquí que ara ja no 's podrá dir:—«Vaig á la barbería á que 'm pelin», sino:—«Vaig á la barbería á posar bon pel.»

D' en Coria, que ara escriu al *Noticiero* sols dos vegadas al any, quan comensa y quan acaba.

«Conviene los *infinitos* sábios que la situación estudian, en que, finida la *epopeya* colombina estamos como la víspera de zarpar de Palos el genovés ilustre.»

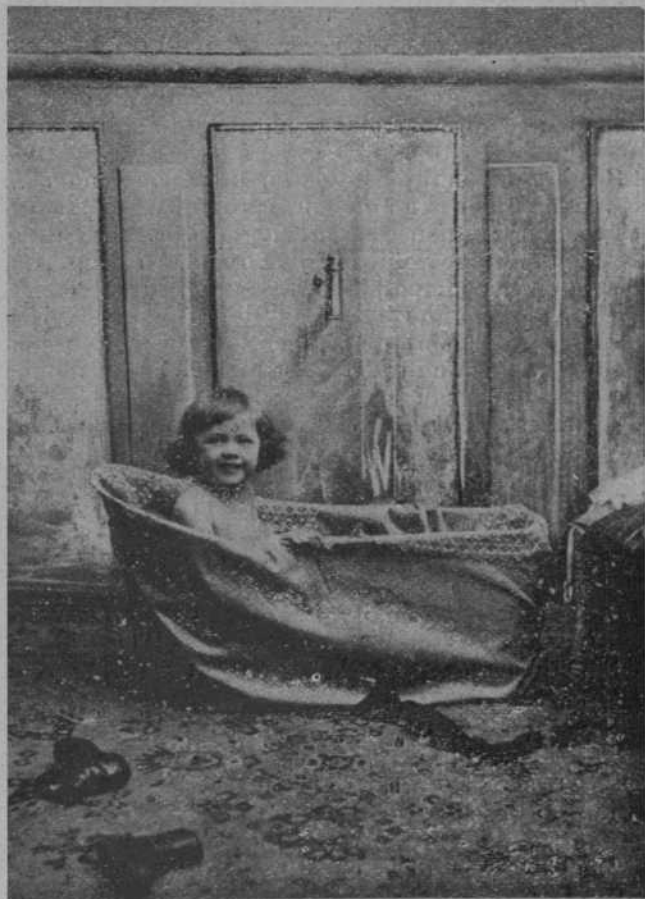
Alto: l' *epopeya* colombina, al final no ha sigut *epopeya*: ha sigut pallissa en tota regla.

Y ara que tinch *EL Noticiero* entre mans, una observació al Sr. Peris Mencheta:

En l' edició del vespre del dia primer d' any, secció de *Noticias locals*, hi anavan intercalats ab las tals noticias un gran número de anuncis y reclams impresos ab la mateixa tipografia que aquellas.

De aquesta manera 'l lector ha d' enterarse d' ells tan si vol com si no vol, lo qual será molt convenient als anunciants y productiu á l' empresa del *Noticiero*; pero al lector li fa molt poca gracia, á mí á lo menos, quan ávit d' enterarme de lo que passa, 'm trobo, per exemple ab que «Fulano de tal, especialista en las enfermetats de las vías urinarias, viu á tal carrer, tal número.»

UN BANY INTERESSAT



—Veyám! M' han dit que si 'm presentava ben neta y curiosa, els Reys serían més espléndits.

Aixó es un abús de confiança de caràcter periòdic realitzat ab premeditació y alevosia.

¡Caramba!

Els manresans deuen estar arxi-satisfets.

No sols treuen la grossa de Nadal, sino que ademés disfrutan de un arcalde, qu' ell sol val totas las grossas del mon. L' arcalde de Manresa es una grossa ab caràcter permanent.

Temps enera va prohibir la representació del drama: *Carlos II el hechizado*, per considerarlo subversiu. Y ara últimament ha prohibit la de *Los Pastorcillos en Belén* alegant motius d' ordre públich.

Lo qu' ell dirá, y en castellá pera fer mes efecte:

—Para belenes estamos en los tiempos que corremos!»

Dilluns va inaugurarse en lo *Gran Saló Café Condal* una serie de vetlladas musicals, que tindran lloch tres días cada senmana—dilluns, dimecres y dissabtes—á cárrech d' un brillant quinteto compost d' artistas de tant mérit com los Srs. Sanchez, Perera, Torelló, Gálvez y Castro.

El públich ha rebut la innovació ab molt entusiasme, omplint cada nit l' espayós *Saló Condal* y aplaudint estrepitosament als distingits professors que interpretan el programa, compost sempre de pessas selectas.

No deixin pas de donar una passada pel Saló Parés.

De nou las artistas y aficionadas han organitzat una exposició d' obras pictóricas que resulta realment interessant.

No vol dir aixó que totas las expositoras arribin á dominar un art tan difícil; pero algunas n' hi ha que 's distingeixen notablement, fentse acreedoras als elogis de la crítica y á l' admiració dels visitants.

Lo Saló 's véu freqüentat per una concurrencia extraordinaria, entre la qual, segons me diuen, s' hi troban sempre barrejadas algunas de las expositoras.

Per lo tant, molta cautela en pronunciar noms... Las mans blancas no ofenen, pero las caras xamosas se coloran quan senten elogis á n' ellas dirigits... y més encare devegadas quan van dirigits á alguna de sas competidoras.

Aixís, donchs, no 'ns sortim de un punt de vista colectiu, y diguém que las senyoras y senyoretas que á Barcelona cultivan l' art pictòrich fan honor á la ciutat y al séu sexo.

Y consti que al dirho aixís, no tracto poch ni molt de *pintals'hi* la cigonya.

De un article suscrit pel Sr. Permanyer, y publicat á *La Renaixensa* 'l día de Cap-d' any:

«Comensem avuy l' any nou, l' últim any, per cert de la centuria.»

Dispensi, Sr. Permanyer: vosté va errat de comptes. L' últim any de la centuria será 'l 1900. Fins al 1901 no comensará 'l sigle xx. Ey, si á vosté no li sab greu.

Lo Sr. Permanyer, dona en lo séu article 'l crit de *¡Alerta!*

¿Contra qui?

¿Contra qui ha de ser! Deduhéixintho vostés mateixos després de llegir lo párrafo següent:

«Mes de un cop tornarem á ser perseguits y vilipendiats avants que s' acabi 'l període de la propaganda, y, lo qu' es pitjor, en aquestas fluctuacions

de l' opinió sortiran del mitj de nosaltres *falsos profetas que fent alarde de grans prodigis y maravellas* vindrán á desorientar-nos.»

¡Falsos profetas!... Desorientacions...

A vosaltres vos ho dich, lectors de *La Renaixensa*: entenguéuho vosaltres, fundadors de *La Veu de Catalunya*.

Y aixó que *La Veu de Catalunya*, en son primer número dirigeix á *La Renaixensa* un saludo especial cordialíssim. Pero 'm sembla á mí que *La Renaixensa* no está pas per magarrufas.

No vol que l' ensabonin, ni molt menos que l' ataytin ab la espasa del general *Polavieca*.

A primers d' any corre molta cartulina. Targetas van y venen, targetas venen y van. Una targeta, en semblant diada, encare qu' en ella no hi haja més que 'l nom de la persona que l' envia, s' ha convingut en que vol dir: «Te desitjo un felís any nou.»

Contra aquesta moda que deixa una bona ganancia á la renda del timbre, s' han revoltat á lo que sembla 'ls estanchs y l' Administració de Correus.

Els primers, no tenint sellos de cinch céntims per franquejar las targetas del interior: l' última, exigint que 'ls expedidors de las mateixas las portin á má á las oficinas de la Plassa del Bonsuccés. Las que 's tiran per la boca dels lleóns no valen: els lleóns se las menjan.

Es á dir, entre uns y altres fan tot lo imaginable per fastidiar al públich, y ferli perdre la costum de gastar diners en cartulina y en sellos de franqueig.

Demá passat dissapte, l' antich y popular periòdic senmanal *La Campana de Gracia* solemnizará l' entrada d' any nou, ab la publicació de un de sos celebrats números extraordinaris.

Tenim d' ell las millors noticias, per lo que 'l recomaném á l' atenció de nostres lectors.

CONFESSIÓ EXPONTÁNEA



—¡Tereré! ¡Tereré!
Atenció y se 'ls fa sabé
que d' aquí dos ó tres días
¡tereré! ¡tereré!
ja no tindré res sencé.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2.

TAPAS

ab planxas dauradas
PERA ENQUADERNAR

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

	PTAS.
Preu de las tapas sueltas.	1 50
Tapas y encuadernación.	2 50
Colecció completa y encuadernada del any 1898.	Ptas. 10



LIBROS PARA REYES

De todos precios y tamaños: Encuadernaciones de lujo.

COLECCION DIAMANTE

(EDICIÓN LÓPEZ)

Van publicados 62 tomos Ultimo publicado

EL BARBERO DE SEVILLA POR BEAUMARCHAIS

Barcelona a la vista

12 cuadernos de 16 fotografias
cada cuaderno 30 céntimos.

Los 12 cuadernos encuadernados con artísticas tapas en oro y negro

Pesetas 8.

A viat sortirà

LA BOGERÍA

DEL PRIMER NOVELISTA CATALÁ

NARCÍS OLLER

Poden los corresponsals fer los pedidos.



LA ESQUELLA

DE LA

TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

Dona uns esquellots cada senmana

Es lo periódich literari humorístich més popular, més antich y de més circulació á Catalunya.

Traballs en prosa y en vers dels més coneguts escriptors de la regió catalana.

* Caricaturas y páginas artísticas dels millors dibuixants. * Instantáneas y notas d' actualitat. * Revista de teatros.

* Crónica bibliográfica.

Cada número de LA ESQUELLA conté 16 planas de text é ilustració.

Surt cada divendres

Preu: **10** céntims.

A Barcelona y en moltas localitats de Catalunya se ven pel carrer, als kioscos y per tot arreu.

PREU DE SUSCRIPCIÓ:

Fora de Barcelona, Espanya:

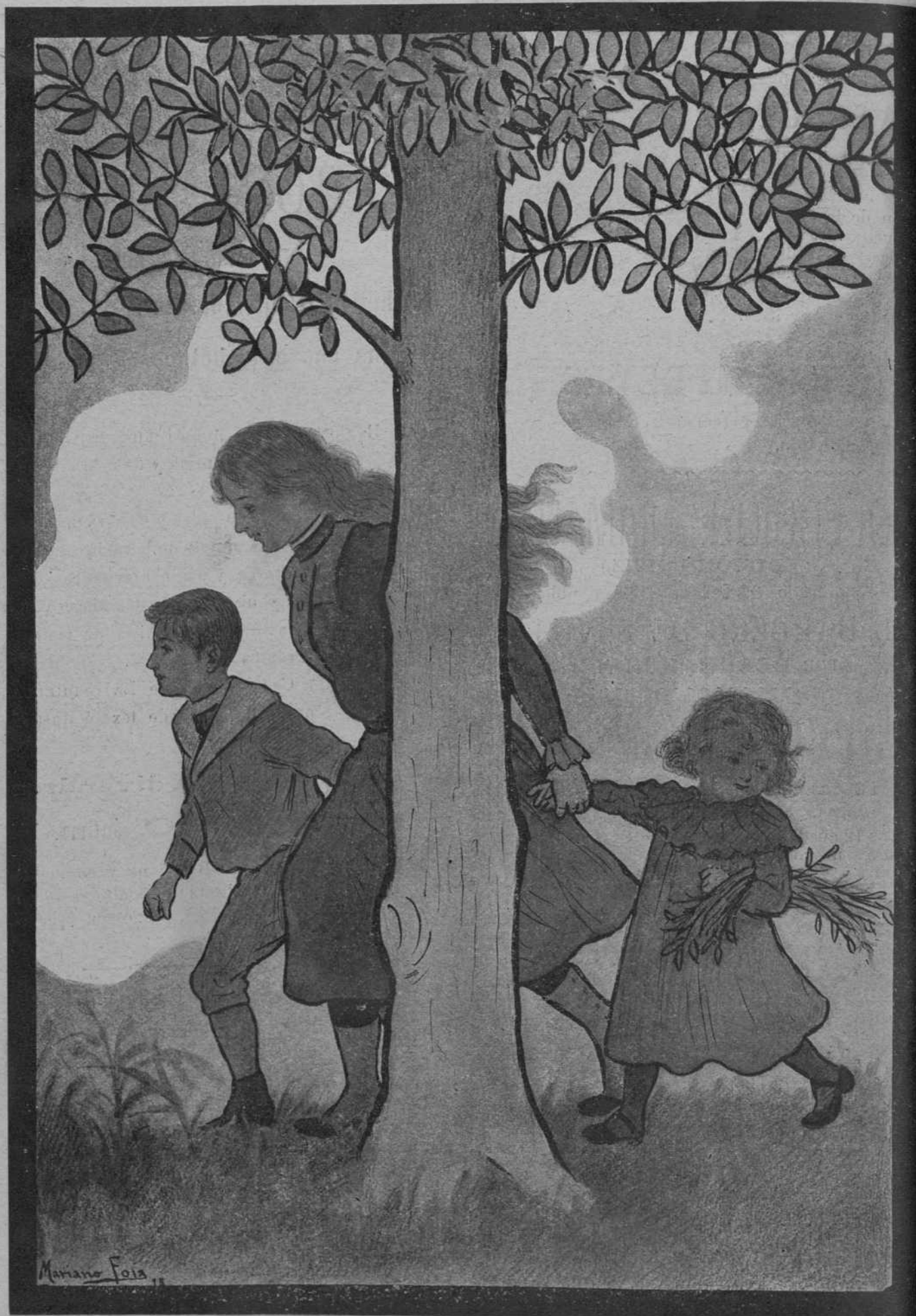
Cada trimestre, 3 pessetas.

Cuba, Puerto-Rico y Extranjer:

Cada trimestre, 5 pessetas.

Nota: Circunstancias de tothom sapigudas, fan que las colonias hajan de pagar avuy los preus del extranger.

ANANT A REBRE ALS REYS



(Dibuix de *Mariano Foix*.)

—¡M' agradaria veurels! Sobre tot el negre, que diu qu' es el que dona més cosas.